

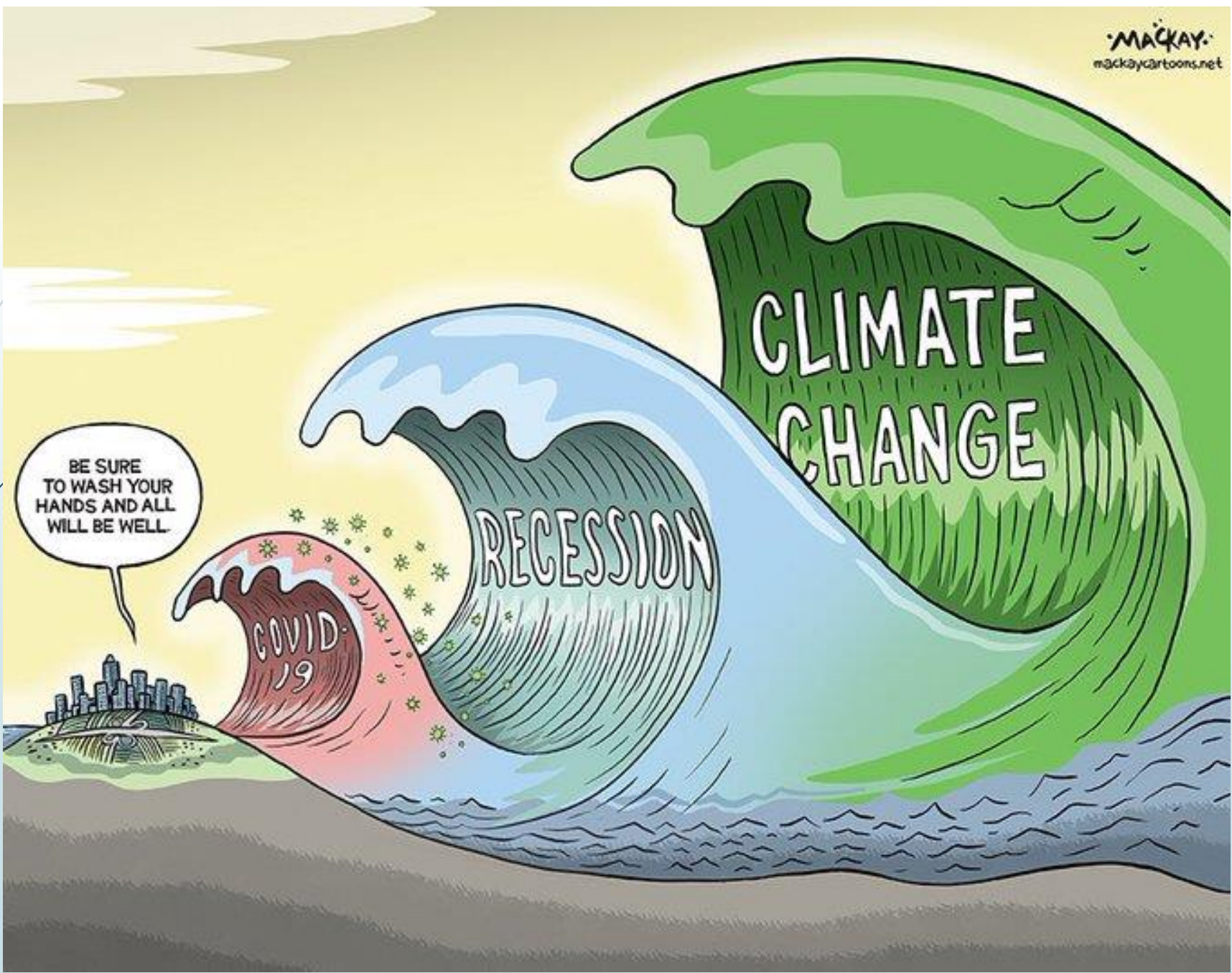


Euroopa Maaelu Arengu  
Põllumajandusfond:  
Euroopa investeeringud  
maapiirkondadesse

# EL rohelepe - mida toob rohelepe kaasa põllumajandus- ja toidutootjale?

Siim Tiidemann  
Maaeluministerium

02.03.2021



BE SURE  
TO WASH YOUR  
HANDS AND ALL  
WILL BE WELL.

COVID-  
19

RECESSION

CLIMATE  
CHANGE



# Küsimused

- Kas põllumees on passiivne või aktiivne osapool?
- Milline on hetkeolukord ja kus sooviksime olla?
- Millised toidusüsteemid on jätkusuutlikud?
- Kuidas tagada elurikkus?
- Kas põllumajandus on eksportiv sektor ning kui palju toidutootmist on piisav?
- Kas valitsevale süsteemile on ka majanduslikult toimivaid alternatiive?
- Loomakasvatuse väljavaated?



# Võistlevad vaated

- ▶ Muutusteta nii kaua kui saab, ehk läheb mööda?
- ▶ Teen, kui kästakse
- ▶ Nuusutan tuult, ehk saab siit kasu lõigata
- ▶ Olen muutuste esirinnas, sest maailm muutub nagunii ning kavatsen olla võitjate poolel
- ▶ Mahe-Eesti tulevik
- ▶ Ökokogukonnad ja isevarustus
- ▶ Aga mida tahab tarbija?
- ▶ Komisjon pigem kesktee rohelisemas otsas
- ▶ Lõimida kohalik, keskkonnasõbralik ja tervislik toit



# Miks rohelepe?

- EL komisjoni presidendi valimised
- Roheline parlament
- Ühiskonna tunnetus
- Keskkonna- ja kliimateemade keskmesse tõus
- Saksamaa ja Prantsusmaa valmisolek olla veduriks
- Uute teemade puudus – rohe ja digi



# Kuidas?

- Kese: kliimaneutraalsus 2050
- Kliimaambitsioon
- Ringmajanduse edendamine
- Elurikkuse strateegia
- Talust taldrikule



# Kliimamuutused ja põllumajandus

- ▶ Jagatud kohustuste määrus: transport, põllumajandus, nn väikesemahuline energeetika (energiatootmine alla 20 MW nimisoojusvõimsusega seadmetes, sh hoonete energiatarbimine), jäätmekäitlus, tööstuslikud protsessid ja toodete kasutamine.
- ▶ JKM sektori heide Eestis ca 30-40 protsenti riigi koguheitest. 2018. aastal moodustas suurema osa JKM sektorite heitest Eestis transpordivaldkond (40%), järgnes väikesemahuline energeetika (28%) ning põllumajandus (23%). Väiksema osa andsid jäätmesektor (5%) ning tööstuslikud protsessid ja toodete kasutamine (4%).
- ▶ Eestil tuleb kehtiva JKM kohaselt 2030. aastaks vähendada KHG heidet JKM sektoris summaarselt -13% võrreldes 2005 a tasemega.



# Kliimamuutused ja põllumajandus

- ▶ Maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määruse (LULUCF) kohaselt peavad sektori heitkogused olema kompenseeritud vähemalt samaväärse süsiniku sidumisega sama sektori poolt (nn no-debit rule).
- ▶ Metsamaa, põllumaa, rohumaa, märgalad (sh turba-karjäärid), asulad ja muu maa.
- ▶ Komisjon kaalub maanteetranspordi ja hoonete sektori liigutamist heitmetega kauplemise süsteemi ning põllumajanduse (peamiselt metaaniheite) viimist LULUCF määruse alla.
- ▶ Arvestuslikud küsimused (täppisviljelus, põllumajanduspraktikad).





# Talustaldrikule

- ▶ EL tegevuskava kestlikule toidusüsteemile üleminekuks
- ▶ Kokku 27 õigusakti ettepanekut aastatel 2021-2024
- ▶ Kõige rohkem tähelepanu saanud numbrilised eesmärgid: pestitsiidid, väetised, mahe, AMR
- ▶ Eesmärk on pöörata kogu toidusüsteem jätkusuutlikumasse suunda

# Euroopa roheline kokkuleppe osa





# Tarbijate, tootjate, kliima ja keskkonna seisukohast toimiva toidutarneahela ülesehitamine

Selleks on Euroopa Komisjoni hinnangul vaja tagada:

- toidutarneahela **neutraalne või positiivne keskkonnamõju**
- **juurdepääs piisavale, täisväärtuslikule ja kehtlikult toodetud toidule**
- Muuta **kõige kehtlikumalt toodetud toit ka kõige taskukohasemaks**



# Protsentuaalsed eesmärgid EL tasandile

- Vähendada **taimekaitsevahendite** kasutamist ja seotud riske 50% võrra ning vähendada ohtlikumate taimekaitsevahendite kasutamist 50% võrra.
- Vähendada **toitainete kadu** vähemalt 50% võrra, mis toob omakorda kaasa väetise vähenemise 20% võrra 2030. aastaks.
- Vähendada põllumajandus- ja vesiviljelusloomadel kasutatavate **antibiootikumide** kasutamist 50% võrra.
- Saavutada olukord, kus 25% põllumajandusmaast on kasutuses **mahepõllumajanduses**.



# Elurikkuse strateegia

- ▶ Kaitsta õiguslikult vähemalt 30% ELi maismaast
- ▶ Pöörata tagasi tolmeldajate arvukuse vähenemine;
- ▶ Tagada, et vähemalt 10% põllumajandusmaast oleks hõlmatud mitmekesiste maastikuelementidega;
- ▶ Teha märkimisväärseid edusamme saastunud mullaga maade tervendamisel;
- ▶ Vähendada keemiliste pestitsiididega seotud riske ja kasutamist 50% ning ohtlikumate pestitsiidide kasutamist 50%;
- ▶ Tagada, et vähemalt 25% põllumajandusmaast majandatakse mahedalt ja et märkimisväärselt suurendatakse agroökoloogiliste võtete kasutuselevõttu;
- ▶ Vähendada väetistest eralduvate toitainete kadu 50% ja seega väetiste kasutamist vähemalt 20%;



# Eesti seisukohad - üldine

- Arvestada seni tehtut ja hetkeseisu
- Konkurents, vahendid, erinevad eesmärgid
- Teadus-arendustegevuste rahastamine, Invest EU
- Ettevõtete vajadused, halduskoormus, üleminek, toetused, töökohad ja elu maapiirkonnas
- Uuringud ja seire
- Metodoloogia
- Mõjuhinnangud

# PõKa 2030 üldeesmärgi peamised mõjumõõdikud



Mõjumõõdik ja infoallikas	Algtas e	Sihttas e 2030
Põllumajanduse, metsamajanduse, kalapüügi ja toiduainete tootmise ning joogitööstuse loodud lisandväärtus hõivatu kohta kolme aasta liikuv keskmine, € (ESA)	25101 € (2016-18 keskmine)	29100 €
Põllumajandussaaduste ja toidukaupade ekspordi ja impordi väärtuse suhe (ESA)	0,74 (2018)	0,82
Kodumaist toitu osta eelistavate Eesti tarbijate osakaal, % (EKI)	74% (2019)	75%
Toiduohutuse baromeeter (22 komponenti) (MeM/VTA)	100 (2019)	n > 100
Koostööpartnerite (KHC) heide	2,5	n < 2,5
+ ...	...	...



# Eesti seisukohad - elurikkus

- Täiendavad kaitsealad vajaduspõhiselt, võttes arvesse teisi efektiivseid alapõhiseid kaitsemeetmeid ja paindlikkus.
- Toetame EL ambitsiooni et vähemalt 10% põllumajandusmaast oleks hõlmatud väga mitmekesiste maastikuelementidega, paindlikkus.
- Selle eesmärgi täitmiseks tuleb arvestada kõige olulisemaid elurikkuse elemente ja alasid, nagu maastikuelemendid, veekaitsevööndid, liigirikkad rohumaad ning poollooduslikud kooslused. Põllumajandusmaastik ise pakub metsarikastes piirkondades avatud maastikena teistsugust liigirikkust ja seepärast tuleb arvestada eesmärkide seadmisel põllumajandusmaa osakaalu.
- Toetame mulla viljakuse kaitset, erosiooni vähendamist ja orgaanilise aine sisalduse suurendamist. ÜPP toetus + parem mullaseire





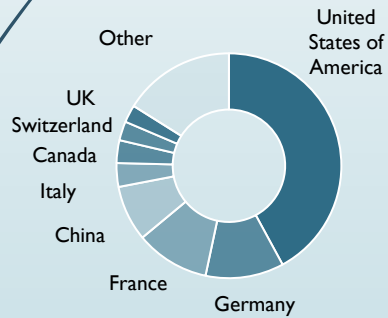
# Eesti seisukohad - taimed

- Bio- ja ringmajanduse lahendused
- Taimekaitsevahendite puhul riskide vähendamine eelkõige, samuti statistika
- Turulepääsu küsimused
- Täppisviljelus ja orgaanilised väetised
- Söödalisandite innovatsioon
- Kahjustajate seire laiendamine
- Sortide, seemne, paljundusmaterjali turulepääs
- Uued aretustehnoloogiad sordiaretuses
- 25% mahemaast on küll realistlik, kuid turu nõudlus oluline
- Heade tavapraktikate säilimine

# MAHETOODETE MÜÜK EUROOPAS 2019

Europe  
45.0 billion €

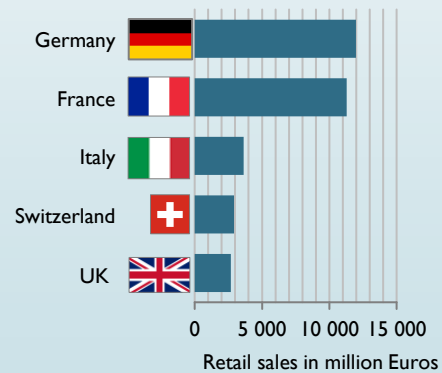
The European Union (41.4 billion €) is the second largest single market after the US (44.7 billion €) and China (8.5 billion €). By region, North America has the lead (48.2 billion €), followed by Europe and Asia (10.9 billion €).



Distribution of retail sales value worldwide by country 2019

Germany  
12.0 billion €

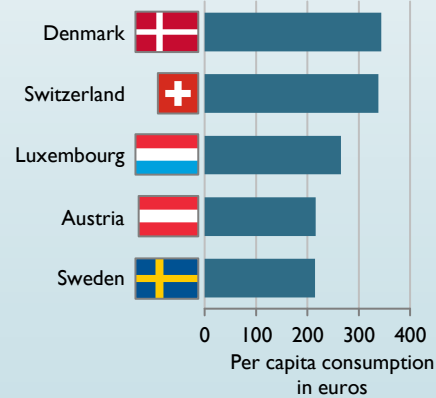
The European countries with the largest markets for organic food are Germany, France (11.3 billion €), Italy (3.6 billion €), and Switzerland (2.9 billion €).



The countries with the largest markets for organic food 2019

344 €  
are spent per person in Denmark

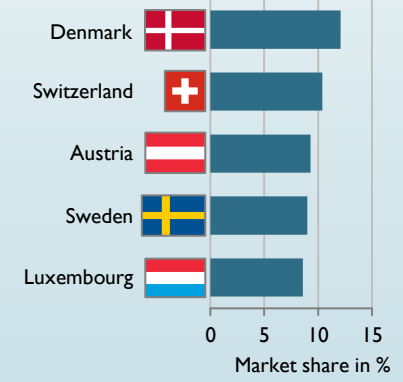
Denmark and Switzerland have the highest per capita consumption worldwide, followed by Luxembourg, Austria, and Sweden.



The countries with the highest per capita consumption of organic food 2019 in Europe (and world)

12.1 %  
of the food market in Denmark is organic

The country with the highest organic market share is Denmark, followed by Switzerland, Austria, Sweden, and Luxembourg.

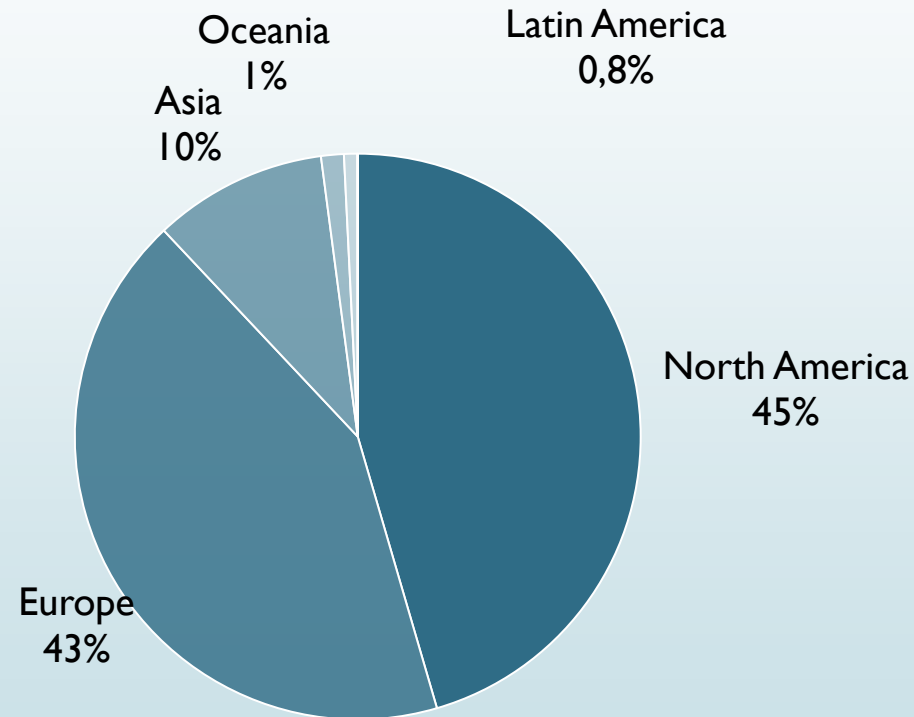


The countries with the highest organic shares of the total market 2019 in Europe (and world)

# MAHETOODETE MÜÜK EUROOPAS JA MAAILMAS

## Global market: Distribution of retail sales value by region 2019

Source: FiBL-AMI survey 2021, based on retail sales with organic food



A dark grey arrow points to the right from the left edge of the slide. Below it, several thin, curved lines in shades of blue and grey sweep across the left side of the slide.

# Eesti seisukohad - loomad

- ▶ AMR 50% sobib
- ▶ Loomaheaolu kvaliteedikavad ja kõrgemad nõuded
- ▶ Sõnnikukäitlus
- ▶ Kvaliteetne sööt



# Eesti seisukohad - toidujulgeolek

- Integreerida kaitse- ja julgeolekuvaldkonda
- Võtta arvesse seniseid pingutusi soovitude tegemisel
- Hädaolukorra kava
- Teaduspõhised riskid
- Vältida ebaausaid piiranguid, säilitada kaubandus



# Eesti seisukohad - toit

- Täiendavad nõuded terviseväidetele
- Tõendus põhised algatused paremaks toitumiseks
- EL ülene koodeks vastutustundlike äri- ja turundamise tavadeks
- Eeskirjad ringluses plastile kokkupuuteks toiduga
- Korduvkasutus koos toiduohutusega
- Toidukadude- ja raiskamise vähendamine: andmed, standardid, siduvad eesmärgid
- Toidupettused: koostöö ja definitsioonid
- Kuidas suurendada tarbija teadlikkust ning milline on toidu õiglase hind?



# Eesti seisukohad - määrgistamine

- EL ülene pakendi esikülje toitumisalane määrgisüsteem: tervis + teavitamine
- EL ülene lahendus kohustuslikule päritolumäärgistusele
- Kõlblik kuni ja parim enne – toiduraiskamise vähendamine
- Loomade heaolu – vajab analüüsi
- Toidu raiskamise vähendamine



# Eesti seisukohad – teadus ja arendus

- Digi: läbipaistvus tarneahelas, lairiba, parem planeerimisvõimekus
- AKIS, nõustajate integreerimine
- Keskkonnaseire ja selle seosed majandusandmetega, ühilduvus
- Finantseerimine



# ÜPP perioodil 2021-2027

**Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse**

**Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse**

**Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda**



**TAGADA ÕIGLANE SISSETULEK**



**SUURENDADA KONKURENTSIVÕIMET**



**TASAKAALUSTADA SUUTLIKKUS TOIDUAINETE TARNEAHELAS**



**KLIIMAMUUTUSTE VASTASED MEETMED**



**KESKKONNAKAITSE**



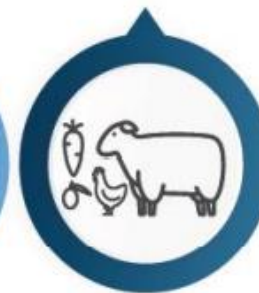
**SÄILITADA MAASTIKUD JA BIOLOOGILINE MITMEKESISUS**



**TOETADA PÕLVKONDADE VAHETUST**



**ELUJÕULISED MAAPIIRKONNAD**



**KAITSTA TOIDU JA TERVISE KVALITEETI**

# 2021-2027 perioodi ümbrikud

ÜPP I sammas  
1,3 miljardit €  
+30%



Noored min 2%  
Seotud otsetoetused max 15%  
Ökokavad min 20%  
Baasmakse 63%

Kuni 25%  
+15% keskkond/kliima +2 noored

Kuni 30%



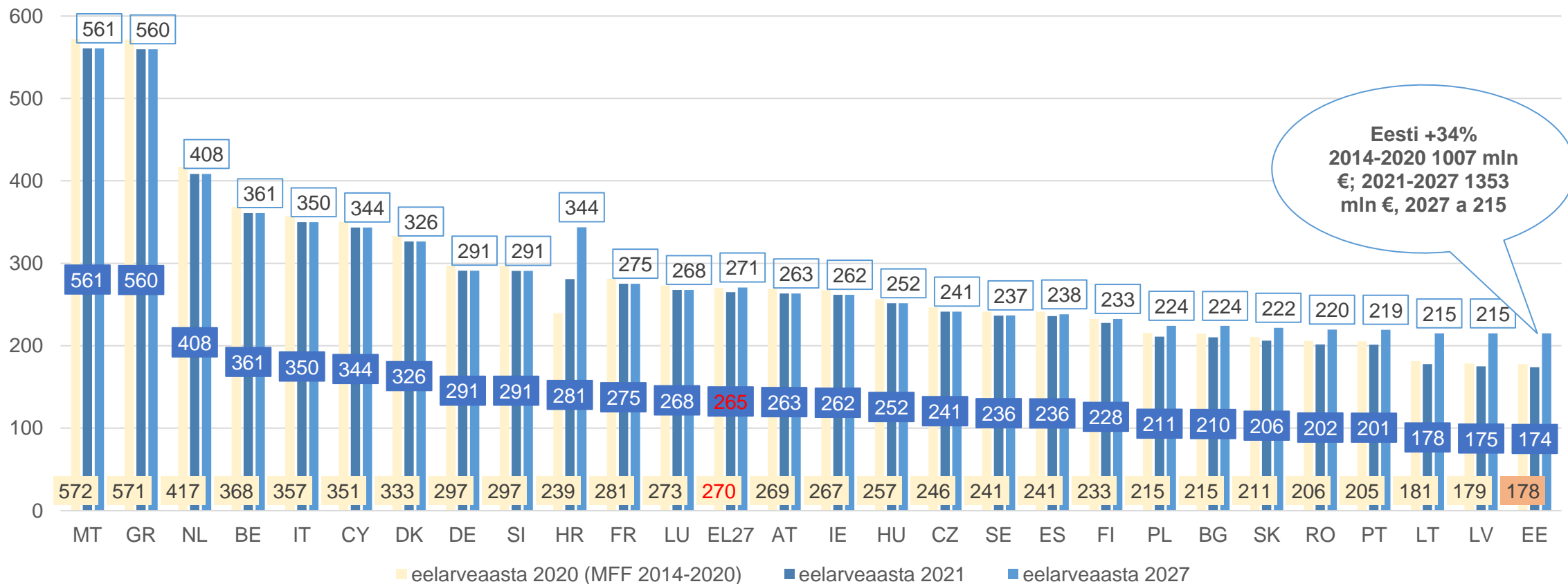
ÜPP II sammas  
702 miljonit €  
-4%



LEADER min 5%  
TA max 6%  
Keskkonnameetmed 30%  
Ülejäänud 59%

# Otsetoetuste tase EL liikmesriikides 2021-2027

Otsetoetuste tase liikmesriikides 2016 SAPS/SPS ha kohta, €/ha





# Eesti seisukohad – laiem raamistik

- EL ei tohi jääda üksi oma keskkonnasõbralikkuses
- Kaubanduslepingute roll
- COVID mõju – eriti kaupade ja transpordi vaba liikumine ning kriisimeetmed
- Vähendatud käibemaksumäärade kohaldamise võimalus roheleppe kontekstis
- Kliima- ja keskkonnameesmärkide seadmisel võtta arvesse sektori erisusi, toimivaid praktikaid ning toiduga isevarustatust.



# Mis juhtub 2021?

- ▶ Hetkel käimas taimekaitsevahendite jätkusuutliku kasutamise direktiivi läbivaatus.
- ▶ Taimkaitsevahendite raamistiku asjakohaste rakendusmääruste läbivaatamine, et hõlbustada bioloogilisi toimeaineid sisaldavate taimekaitsevahendite turuleviimist (IV kvartal).
- ▶ Ettepanek vaadata läbi söödalisandite määrus, et vähendada loomakasvatuse keskkonnamõju (IV kvartal).



# Mis juhtub 2021?

- ▶ Töötada välja ELi tegevusjuhend ja järelevalveraamistik vastutustundliku ettevõtluse ja turunduse kohta toidutarneahelas (II kvartal).
- ▶ Käivitada algatused töödeldud toidu koostise muutmise edendamiseks, sh teatavate toitainete piirnormide kehtestamine (IV kvartal).
- ▶ Töötada välja toiduga varustatuse ja toiduga kindlustatuse tagamise hädaolukorra kava (IV kvartal).
- ▶ Parandada ühtse turu eeskirjade täitmise tagamise ja toidupettuse vastase võitluse alast kooskõlastamist, sh pidades silmas OLAFi uurimisvõimekuse tõhusamat kasutamist (2021. või 2022. aasta).



# Mis juhtub 2021?

- Lisaks tegevuskavas väljatoodud meetmetele võib 2021. aastal oodata tegevusi või arutelusid veel kahe strateegias väljatoodud teema osas:
- Uuring, milles vaadeldakse, kuidas saaks geenitehnoloogiate abil parandada toidutarneahela kestlikkust. Nõukogu andis oma otsusega komisjonile ülesandeks esitada uuring, mis käsitleb uute geenitehnoloogiate staatust ELi õiguse raames, ja seejärel teha vastav ettepanek, kui see on uuringu tulemustest lähtuvalt asjakohane. Vastavalt otsusele on uuringu tähtajaks 30. aprill 2021.
- Võtta meetmeid, et hõlbustada seemnesortide, sealhulgas mahepõllumajanduse jaoks mõeldud sortide registreerimist ning tagada, et traditsioonilistele ja kohalikele oludele kohandatud sordid jõuaksid lihtsamini turule. 2021. aastal on ilmselt oodata taimse paljundusmaterjali seadusandluse osas õiguslikku ettepanekut.



Aitöh!